

Zbyněk Fiala: Napětí na bankovním trhu trvá

infokuryr.cz/n/2023/03/20/zbynek-fiala-napeti-na-bankovnim-trhu-trva

kuryr

20. března 2023

Utišení paniky, která hrozila americkým bankám po pádu SVB, zatím stálo jen přes diskontní okénko Fed 153 miliard dolarů. To je víc, než tudy protéklo na začátku finanční krize 2008.

Otřesy amerických bank se přenesly na konci minulého týdne i do Evropy. Na řadě byla záchrana švýcarské banky Credit Swiss. Ta zatím není u konce, přestože nebyla levná. Švýcarská centrální banka jí poskytla mimořádnou půjčku v hodnotě 54 miliard dolarů a současně se rozeběhla jednání, že by banku převzal její tradiční rival UBS, sídlící na protější straně curyšského náměstí.

Ve Spojených státech tečou peníze ještě větším proudem. Spouštěči krize, kalifornské SVB chyběla hotovost, když se polekaní vkladatelé dozvěděli o ztrátách způsobených poklesem ocenění starých dluhopisů v důsledku růstu základní úrokové míry. To spustilo lavinu a vkladatelé se rozeběhli pro výběry i do dalších regionálních bank. Ohrožené banky se pak sešly u poslední instance, „diskontního

okénka“ Federálních rezerv, ze kterého si mohou vypůjčit hotovost až na 90 dní. Bývá relativně drahá, nyní za 4,85 %, proto o tuto službu běžně nikdo nezavádí. Avšak ve středu 15. března se tudy vyvalil rekordní objem hotovosti za 153 miliard dolarů, hlásí Washington Post. Překonal se tak předchozí rekord 111 miliard dolarů z časů finanční krize 2008. Podle některých zpráv Fed tentokrát upustil od úročení.

I z dalších zpráv je zřejmé, že Fed a ministerstvo financí USA dělají vše pro to, aby zastavily paniku. V první dvou bankách, které už se ocitly pod vodou, budou vráceny veškeré peníze vkladatelů, nejen těch, které se vejdou do limitu 250 tisíc dolarů. To proto, že třeba v SVB by utřelo devět z deseti vkladatelů, sestávajících hlavně z rizikových fondů v digitálním a dalším inovačním sektoru. Jejich vklady byly často v desítkách milionů a sloužily jako zdroj pro provozní platby, například mzdy, v tomto oboru.

Investoři chránění nejsou a čeká je smutné probuzení. Polekaní klienti regionálních bank se přesouvají k těm větším, takže krvácení vkladů pokračuje. To samozřejmě ovlivňuje hodnotu akcií, navazuje propad akciového trhu. Přičtíme k němu ztráty, které tyto banky utrpěly při přecenění portfolia dluhopisů. To je hodně nebezpečný souběh událostí. Klesá objem vkladů a hubne tak zdroj zisku, současně rostou kapitálové ztráty ve spravovaném majetku bank a k tomu se snižuje tržní ocenění bankovních akcií. Banky to budou mít těžké, až zkusí získat nové peníze z trhu pro posílení kapitálu.

List Wall Street Journal přinesl zajímavé nahlédnutí do pozadí těchto otřesů. Obrátil se totiž tok peněz. V roce 2020 klesal zájem o úvěry a hromadily se vklady, pro které nebylo uplatnění. Když pak na začátku roku 2021 přišla bída, propad úvěrů byl ještě horší a prudce poklesla i míra úspor. Na jaře 2021 nastalo oživení, trend úvěrů začal obracet, ale míra úspor stagnovala. Letos už jsou depozita v jasném meziročním poklesu, a to ještě před bankovní krizí. To by se celkem dalo ustát, kdyby banky měly víc vlastního kapitálu. Ten jim však

chyběl, a tak začaly váznout ve ztrátách dluhopisového portfolia po zvyšování základní úrokové míry, kdy se jim vypařilo nějakých 600 miliard dolarů.

Na druhou stranu, tyhle banky něco umí a reprezentují dost nenahraditelnou službu. A tak ty, co už propadly hrdlem, aktivují mechanismy „života po životě“. U SVB byl zatím ohlášen jen pád mateřského holdingu SVB Financial Group. Skupina je nyní pod ochranou 11. kapitoly insolvenčního zákona, která nabízí příležitost pro reorganizaci podniku. Jedná se o záchranu zbylé hodnoty ve změněném uspořádání.

SVB chybělo málo, než spustila panika. Když se pak paniku podařilo uhasit přes nový speciální fond federálního ministerstva financí a zmíněné diskontní okénko, znovu vystoupila do popředí hodnota jedinečné služby. SVB obsluhovala polovinu amerického inovačního sektoru, jak rizikového kapitálu (VC), který je hlavním partnerem nových firem, tak inovačních firem samotných. Proto se z popela zkázy vynořila nová Silicon Valley Bridge Bank, vytvořená pod křídly federálního fondu pro pojištění vkladů, který na nějaký čas převzal její závazky. Zachránily se také SVB Capital, financující úvodní operace rizikového kapitálu, a SVB Securities, obchodník s cennými papíry odkoupený vlastním managementem.

Hotovostní panika by nebyla žádnou novinkou ani v Česku, protože přibývá podniků i domácností, které mají stále větší potíže s energetickou krizí a jejími inflačními důsledky. Půjčit si prakticky nelze při dnešní úrokové míře a krajních obavách z budoucnosti. Kdo něco má uspořeno, ten po tom sáhne v naději, že to snad proboha za pár měsíců přejde. A kdyby ne?

Jistota je jen v tom, že u nás to nebude krize inovačního kapitálu. Ten prakticky nemáme. Rizikové fondy to v Česku párkrát v minulosti zkoušely, ale rychle narážely na meze svých schopností i

požadavků. Služba byla drahá a vyhlídky chudé, protože domácí trh je malý a poptávka po nové výrobě mizivá. Skoro nic nám tu nepatří, vyvíjet není pro koho.

Inovace v Česku jsou plavbou po Mrtvém moři. Neúspěch inovační myšlenky znamená konec pro firmu i její vedení, šéfové jsou ze zákona několik let vyloučeni ze hry. Pro rizikový kapitál i začínající firmy je přitom pravděpodobnější, že neuspějí, to je prostě příroda. Až úspěch těch zbylých by to měl bohatě nahradit. Americký behaviorální ekonom Richard Thaler v knize *I Am Misbehaven* proto doporučuje, aby alespoň uvnitř velkých firem, kde to mají pod kontrolou, hodnotili inovační nápady nikoliv podle výsledku, ale už když vzniknou, před realizací. Jedině tak tvůrce nechromí opatrnost, nápadů se zrodí víc a souhrnný výsledek bude lepší.

Peníze na záchranu bank vydávat umíme. Pamětníci vzpomínají, že než se české banky za Zemana zprivatizovaly, dostaly obrovské kapitálové injekce na doplnění po ztrátách ze špatných úvěrů a někdy i čirých zlodějen. Objem těchto „transformačních nákladů“ dosáhl astronomických 550 miliard korun, ale to se nepočítaly kolaterální škody na padlých podnicích, kterým byl ustřižen obchodní úvěr.

Je však otázka, jak by to vypadalo teď. Vláda má prázdné kapsy už na začátku roku, když rekordní únorový schodek státního rozpočtu dosáhl téměř 120 miliard korun. Děsí kombinace neúčinných vládních opatření, jako bylo zastropování cen energie na příliš vysoké a pro stát příliš nákladné úrovni, nebo – na straně ČNB – vysoká úroková míra, která přispívá k inflaci neúměrnými finančními náklady. Přičtíme výdaje na válku na Ukrajině a neutuchající vládní zájem o nákup co nejdražších úročných zbraní. Nezdá se, že by vláda byla schopná identifikovat reálná rizika a reagovat jinak než náhodnými obrovskými výdaji a zmatenou propagandou. To nemůže dobře dopadnout, i kdyby banky stály stranou.

Zbyněk Fiala

Žurnalista, v minulosti dlouholetý šéfredaktor časopisu Ekonom.

PRO

PRÁVO RESPEKT ODBORNOST

PRO

Strana Právo Respekt Odbornost
Vás zve na setkání

s JUDr. Jindřichem Rajchlem

Dne: 21. března 2023 v 17 hodin

Místo: Restaurace Luna Club 07,

Jana Koziny 1628/31, Teplice - Trnovany

Vstupné dobrovolné.

Bud'te PRO!

www.stranapro.cz

